

Original Article

Prevention of Bank Managers' Delinquency against Financial Facilities Based on Socio-Economic Citizens' Rights

Zeinab Nowrozi Darebidi¹, Mohsen Shekarchizadeh^{2*}, Razie Ghasemi Kahriz Sangi³

1. Department of Law, Najafabad Branch, Islamic Azad University, Najafabad, Iran.

2. Department of Law, Najafabad Branch, Islamic Azad University, Najafabad, Iran. (Corresponding Author)

Email: Mohsen.Shekarchi@gmail.com

3. Department of Law, Najafabad Branch, Islamic Azad University, Najafabad, Iran and Department of Law, Tiran Branch, Islamic Azad University, Tiran, Iran.

Received: 12 Feb 2020 Accepted: 16 Dec 2020

Abstract

Background and Aim: Confronting the bank managers' delinquency is one of the socio-economic citizens' rights that can minimize the formation and spread of corruption in the banking and economic system of the country. To this end, the present study examines the issue of crime prevention of bank managers in relation to financial facilities and considers the Merida Conference as a framework for discussion.

Materials and Methods: The method used in this research is descriptive-analytical which has been written by collecting information from sources including books, articles, researches related to this research as well as international conferences and treaties.

Findings: Dealing with crime and its prevention in the banking system is done by recognizing the category of crime and public awareness about it. Therefore, if the bank managers' performance is not monitored or there is a lack of a proper mechanism to monitor financial facilities, the economic and social citizens' rights as ultimate beneficiaries' banking services will be reduced and public trust will be disrupted.

Conclusion: Supervising the performance of banks and financial institutions, privatization based on deterrent laws in the field of bank managers' crimes, involving people in the field of banking services through the promotion of electronic banking, virtual banking and also using new mechanisms to monitor the bank managers' performance to some extent can prevent the bank managers' delinquency.

Keywords: Bank Managers' Delinquency; Financial Facilities; Socio-Economic Rights

Please cite this article as: Nowrozi Darebidi Z, Shekarchizadeh M, Ghasemi Kahriz Sangi R. Prevention of bank managers' delinquency against financial facilities based on socio-economic citizens' rights. *Iran J Med Law, Special Issue on Human Rights and Citizenship Rights 2019; 367-378.*

پیشگیری از بزه‌کاری مدیران بانکی در قبال تسهیلات مالی بر مبنای حقوق اقتصادی - اجتماعی شهروندی

زینب نوروزی دره‌بیدی^۱، محسن شکرچی‌زاده^{۲*}، راضیه قاسمی کهریزسنگی^۳

۱. دانشجوی دکتری رشته حقوق کیفری و جرم‌شناسی، گروه حقوق، واحد نجف‌آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف‌آباد، ایران.

۲. استادیار، گروه حقوق، واحد نجف‌آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف‌آباد، ایران. (نویسنده مسؤول) Email: Mohsen.Shekarchi@gmail.com

۳. استادیار، گروه حقوق، واحد نجف‌آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف‌آباد، ایران؛ گروه حقوق جزا، واحد تیران، دانشگاه آزاد اسلامی، تیران، ایران.

دریافت: ۱۳۹۸/۱۱/۲۳ پذیرش: ۱۳۹۹/۹/۲۶

چکیده

زمینه و هدف: مقابله با بزه‌کاری مدیران بانکی یکی از حقوق اقتصادی - اجتماعی شهروندان محسوب می‌شود که می‌تواند زمینه‌های شکل‌گیری و گسترش فساد را در نظام بانکداری و اقتصادی کشور به حداقل برساند. به همین منظور، پژوهش حاضر به بررسی موضوع پیشگیری از بزه‌کاری مدیران بانکی در قبال تسهیلات مالی پرداخته و کنفرانس مریدا را به عنوان چارچوب بحث، مورد توجه قرار داده است.

مواد و روش‌ها: روش مورد استفاده در این پژوهش توصیفی - تحلیلی است که با جمع‌آوری اطلاعات از منابع شامل کتب، مقالات، تحقیقات مرتبط انجام‌شده با پژوهش و همچنین کنفرانس‌ها و معاهدات بین‌المللی نگاشته شده است.

یافته‌ها: مقابله با بزه‌کاری و پیشگیری از آن در نظام بانکی با شناخت مقوله بزه‌کاری و آگاهی عمومی نسبت به آن صورت می‌گیرد. بنابراین در صورت عدم نظارت بر عملکرد مدیران بانکی و یا فقدان سازوکار مناسب برای رصدکردن تسهیلات مالی، حقوق اقتصادی و اجتماعی شهروندان به عنوان بهره‌وران نهایی خدمات بانکی کاهش پیدا می‌کند و نیز اعتماد عمومی مختل می‌شود.

نتیجه‌گیری: نظارت بر عملکرد بانک‌ها و مؤسسات مالی، خصوصی‌سازی بر مبنای قوانین بازدارنده در حیطه جرائم مدیران بانکی، مشارکت‌دادن مردم در عرصه خدمات بانکی از طریق ترویج بانکداری الکترونیکی، بانکداری مجازی و همچنین بهره‌گیری از سازوکارهای نوین برای نظارت بر عملکرد مدیران بانکی تا حدود زیادی می‌تواند مانع از بزه‌کاری مدیران بانکی گردد.

واژگان کلیدی: بزه‌کاری مدیران بانکی؛ تسهیلات مالی؛ حقوق اقتصادی - اجتماعی

مقدمه

با گذشت زمان و شکل گیری نیازهای اجتماعی و اقتصادی، بانکها و مؤسسات مالی به تدریج شکل گرفته است، به طوری که امروزه نبض اقتصاد هر کشور وابسته به این نهادهاست. به دلیل زمینه اقتصادی برخی از جرائم مالی ارتكابی توسط مدیران بانکها، حقوق کیفری و قانونگذار اقدام به جرم انگاری برخی از رفتارهای خلاف قانون نموده اند تا زمینه اعتماد مردم به نظام بانکی و اقتصادی را به نوعی تضمین نمایند. پیشرفت فناوری علاوه بر مزایا و محاسنی که برای بشر داشته، در برخی مواقع میدانی برای تاخت و تاز برخی مجرمین باهوش فراهم کرده است تا با استفاده از این فناوریها در محیط مجازی و الکترونیکی به ارتكاب جرائم بپردازند که با گذشت زمان ما می توانیم افزایش آمار جرائم بانکی در مقایسه با جرائم سنتی را نظاره کنیم. نبود قوانین متناسب با ساختار ارائه خدمات نوین بانکی و همچنین عدم تحول نظام بانکی با پیشرفت های جدید در ارتباط با خدمات نوین بانکی و ضعف سیستم های کنترلی، از جمله مشکلات پیش روی نظام بانکی می باشد، لذا به نظر می رسد تدوین قوانین متناسب با فعالیت های بانکی جدید و همچنین تناسب ساختار نظام بانکی با پیشرفت های حاصله و تبیین و تدوین سیستم های نظارتی و بازرسی جدید می تواند تا حد زیادی به حل مشکلات سیستم بانکی در سال های اخیر کمک شایانی نماید.

با توجه به مسأله مقابله با بزه کاری مدیران بانکی، سلامت نظام بانکی امروزه یکی از مهم ترین مؤلفه ها و عناصر تشکیل دهنده نظام اجتماعی - اقتصادی جوامع است که گاه ارتباط تنگاتنگی با نظام سیاسی نیز پیدا می کند. سلامت این نظام به معنای فقدان همه مظاهر بزه کاری و فساد مالی در آن است. بارزترین تجلی این بزه کاری، سوءاستفاده از وظایف و موقعیت شغلی مدیران بانکی در جهت تسهیلات مالی است که نسبت به مدیران رده بالا بانکها و در فرض عدم رعایت حدود و ثغور قانونی در ایفای وظایف و تعدی از این حدود و ثغور به قصد پیگیری اهداف و مقاصد شخصی مصداق و معنا می یابد. در سطح بین المللی، کنوانسیون مریدا برای تدوین راهکارهایی الزام آور برای دولت های عضو به منظور پیشگیری از وقوع

مصادیق جرائم و فساد مالی به تصویب رسیده و بخشی از مقررات خود را نیز به طور خاص به مقوله جرائم و فساد مالی در نظام بانکی به ویژه از طریق سوءاستفاده از وظایف و موقعیت شغلی مدیران بانکها اختصاص داده است. در همین راستا هدف پژوهش حاضر، بررسی راهکارهایی برای مقابله با بزه کاری مدیران بانکی در قبال تسهیلات مالی است که خود لازمه تحقق حقوق شهروندی است.

ادبیات تحقیق

رامین علیزاده (۱۳۹۷ ش.) در رساله خود با عنوان «طراحی الگوی پیشگیری از جرائم بانکی در سیاست جنایی ایران» به این نتیجه رسیده که یکی از مسائل مهمی که امروزه جامعه را تهدید می نماید، بحث جرائم اقتصادی و به تبع آن جرائم بانکی می باشد که هر روز شاهد وقوع این دسته از جرائم در سطح ملی و بین المللی هستیم. به همین دلیل نویسنده قصد دارد با توجه به مباحث مدیریتی و حقوقی، الگویی ارائه دهد تا بدین طریق جرائم بانکی کاهش پیدا کند. امین جعفری (۱۳۹۵ ش.) در مقاله «تنظیم به عنوان سازوکار پیشگیری از جرم های بانکی» حقوق بانکی را شاخه ای از حقوق کسب و کار می داند که در اصول و مفاهیم نقاط مشترکی دارند. حقوق کیفری کسب و کار، تکنیک ها و اصول کلی برای جلوگیری از بی نظمی ها و جرم های کسب و کار را دربر دارد که این تکنیک ها الزام کیفری نیستند. حقوق بانکی به نوبه خود نیز از تکنیک های کیفری و غیر کیفری برای مبارزه با بی نظمی ها و احیاناً تخلفات بانکی استفاده می کند. در این مقاله هدف ارائه تکنیک های غیر کیفری برای پیشگیری از تخلفات و تأکید بر این مسأله است که استمداد از حقوق کیفری در مناسبات بانکی به عنوان آخرین راهکار و برای حفاظت از ارزش های اساسی و مبنایی جامعه در مناسبات مالی بانکی مورد استفاده قرار می گیرد.

حامد دهستانی (۱۳۹۴ ش.) در پایان نامه خود با عنوان «پیشگیری از جرائم مالی کارکنان بانک در سیستم بانکی ایران» در تلاش است تا نرخ بزه کاری اقتصادی بالاخص جرائم مالی انجام پذیرفته توسط کارکنان بانک در سیستم بانکی را به

حداقل ممکن برساند. تدابیر پیشگیری وضعی در این رویکرد به عنوان عمده‌ترین ابزار جرم‌شناختی، حضور خود را به اثبات رسانیده است. در این میان ارتقای شرایط محیطی و اتکا به آموزه‌های نوین معماری برای مستحکم‌نمودن ساختمان‌های بانکی و عقیم‌نمودن آماج‌های مجرمانه مفید است. از طرفی پررنگ‌نمودن صبغه پیشگیرانه فردی و اجتماعی و تقویت نظارت و کنترل‌های رسمی و غیر رسمی برای مهار کارمندان بزه‌کار بالفعل و بالقوه می‌تواند تا حد قابل توجه مفید اثر واقع آید، چه بسا به موازات اقدامات فنی، تقویت بنیه علمی و تمسک به دانش نوین حمایت از داده‌های مجازی محیط سایبری از طریق مد نظر قراردادن قوانین داخلی و بایسته‌های کنوانسیون جرائم سایبر و پروتکل الحاقی آن برای حفظ محرمانگی اطلاعات بانکی و مقابله با جرائم مرتبط با رایانه نیز خواهد توانست موجبات ناکامی کارمندان فرصت‌طلب را فراهم آورد. در نهایت پیشنهاد می‌شود تا در جهت تقویت این تدابیر، قوانین و مقررات مناسب تدوین و اجرا و نظارت‌های مؤثرتری بر این روند انجام گیرد.

لیلا مولود (۱۳۹۲ ش.) در رساله خود با عنوان «بررسی راهکارهای پیشگیری غیر کیفری از جرائم یقه‌سفیدی در حقوق ایران و کنوانسیون‌های بین‌المللی» به این نتیجه دست یافت که تدابیر پیشگیرانه وضعی با هدف کاهش موقعیت‌ها و فرصت‌های ارتکاب جرم، از طریق نظارت‌های مالی بر دستگاه‌های دولتی، شناسایی و کنترل ارباب رجوع، حفظ و نگهداری سوابق افراد، خصوصی‌سازی، دسترسی آزاد به اسناد دولتی، تعدیل رازداری بانکی، ممانعت از تعارض منافع، کنترل دارایی‌های افراد و امر به معروف و نهی از منکر و همچنین تدابیر پیشگیرانه اجتماعی با هدف اصلاح جامعه و سایر نهادهای آن با اعمال تدابیر آموزشی، گزارش‌دهی، مشارکت نهادهای مدنی، وسایل ارتباط جمعی و برقراری عدالت اقتصادی، مهم‌ترین تدابیر غیر کیفری اتخاذشده درخصوص مقابله با جرائم یقه‌سفیدی در حقوق ایران و کنوانسیون‌های بین‌المللی به شمار می‌آیند.

مرضیه شفقی (۱۳۹۱ ش.) در پایان‌نامه‌ای با عنوان «شیوه‌های پیشگیری از جرائم بانکی با تأکید بر پیشگیری

وضعی» به این نتیجه رسیده که بانک‌ها از دیرباز به دلیل امتیازات و شاخصه‌های متمایز خود نسبت به سایر مؤسسات و نهادهای دیگر اجتماع، بیشتر کانون توجه مجرمان بوده‌اند. بزه‌کارانی که گاه در قالب مراجعین به بانک و گاه در سمت کارکنان، دست به ارتکاب جرائم مختلف از تخریب و سرقت تا اختلاس و حساب‌سازی زده و از شیوه‌های مختلف کسب منفعت می‌نمایند. در این میان علاوه بر ضرورت رفع چالش‌های مرتبط با سیاست‌های جنایی تقنینی و اجرایی و قضایی، حفظ مصالح اقتصادی و مبارزه با جرائم بانکی به جز توسل به آموزه‌های پیشگیرانه غیر کیفری وضعی و اجتماعی ممکن نخواهد بود. به حتم ارتقای شرایط محیطی، اتکا به شیوه‌های نوین معماری، حفاظت فیزیکی و اتخاذ تدابیر فنی محافظتی از بانک‌ها، علامت‌گذاری اموال و تقویت نظارت و کنترل رسمی به عنوان راهکارهای پیشگیرانه وضعی و متقابلاً تأکید بر محورهای پیشگیری رشدمدار و جامعه‌مدار، توجه به سلامت جامعه و مصون‌نگه‌داشتن آن از فساد و فحشا، ارتقای سطح رفاه اقتصادی خانوارها، گزارش جرائم و موارد مشکوک، فرهنگ‌سازی امر به معروف و نهی از منکر و مشارکت نهادهای اجتماعی به عنوان رهاوردهای پیشگیری اجتماعی، از جمله مهم‌ترین و کارآمدترین مواردی است که می‌تواند مورد نظر قرار گیرد.

با این حال پژوهش حاضر درصدد است تا مسأله پیشگیری از بزه‌کاری مدیران بانکی را در قبال تسهیلات بانکی و با توجه به کنفرانس مریدا مورد بحث و بررسی قرار دهد. از این جهت پژوهش خاصی در این زمینه نگاشته نشده است.

اصطلاحات

درباره جرم مالی تعریف قانونی بیان نشده است و در حقوق داخلی پاره‌ای از کشورها، غالباً مصادیق بیان شده است. برخی جرائم مالی را این‌گونه تعریف کرده‌اند: «از فعالیت‌های اقتصادی آمده است اعم از این‌که در قانون جرائم اقتصادی پیش‌بینی شده باشد یا در قوانین متفرقه‌ای که فعالیت‌های مالی را تنظیم می‌کند (۱). مشکل تعریف در شناسایی جرائم فساد مالی نیز وجود دارد. فساد ذاتاً یک جرم مالی محسوب

جریان است، مطلع باشند تا از رهگذر این آگاه امکان جلب همکاری و پشتیبانی آنان از برنامه‌های پیشگیرانه و سرکوب گرانه در مواجهه با انواع فساد وجود داشته باشد، حتی می‌توان از این طریق، اطلاعات ویژه‌ای در مورد نحوه چگونگی همکاری با نهادهای تخصصی مبارزه با فساد را در اختیار مردم و کارمندان دولتی قرار داد. برای مثال شماره‌های تماس و نشانی مراجعی که در صورت وقوع گونه‌های مختلف فساد در ادارات می‌توان به آن‌ها گزارش داد، می‌تواند به صورت خاصی مد نظر قرار گیرد (۴).

مبارزه با فساد به نفع جامعه و پشتیبانی عمومی از برنامه‌های مقابله با فساد امری لازم و ضروری است. این تأکید می‌بایست به خوبی در رابطه با اعضای جامعه به منصف ظهور درآید. باید توجه داشت که اصولاً متقاعد و مطمئن‌نمودن مطلعین و بزه‌دیدگان فساد مالی و اداری از این واقعیت که در صورت گزارش فساد، نامشان محفوظ باقی خواهد ماند و از آن‌ها حمایت به عمل خواهد آمد و به هر شکلی از انتقام‌جویی مرتکبین، دور نگه داشته خواهند شد، دارای اهمیت فراوان است. جالب است که بر این نکته نیز تأکید شده که در میان همه انواع فساد مالی، سوءاستفاده‌های شغلی مدیران بانک از اهمیت خاصی برخوردار است. برخی از متخصصین معتقدند این قبیل سوءاستفاده‌ها بارزترین مصداق فساد اداری و مالی هستند. بنابراین بیشترین تمرکز و توجه نیز باید نسبت به آنان اعمال گردد.

در محتوای یک برنامه آموزشی عمومی قوی و مؤثر، همواره می‌بایست سهم زیادی برای آشنایی اعضای جامعه به ویژه کارگزاران بخش عمومی با احکام کیفری که در راستای مقابله با فساد مالی وضع شده‌اند، در نظر گرفت. اصولاً انتشار قوانین کیفری می‌تواند حاوی دستورهای پیشگیرانه برای مجرمان بالقوه باشد. از این طریق می‌توان هزینه بالای ارتکاب فساد مالی را به آنان متذکر شد و آنان را به رعایت درستکاری و صداقت تشویق نمود (۵). جرم‌انگاری مصادیق فساد مالی از جانب قانونگذار، حاوی پیام‌های بازدارنده از ارتکاب آن برای مخاطبان است. در این حالت با تهدید کیفری تابعان حقوق کیفری از یکسو و به اجرا گذاشتن این تهدید از طریق مجازات

نمی‌شود، چراکه همیشه با انگیزه مالی و اقتصادی همراه نیست، هرچند تبعاتی بر اقتصاد و سرمایه‌گذاری و امنیت اقتصادی داشته باشد. با وجود این، فساد مالی و جرم اقتصادی همپوشانی دارند و بر همین اساس برخی جرائم مالی را نتیجه رفتارهای فسادانگیز دانسته‌اند. جرائم مالی به طور کلی به دو دسته تقسیم شده‌اند: ۱- اعمال غیر قانونی کسانی که به منظور تحصیل پول برای خودشان مرتکب می‌شوند؛ ۲- اعمال غیر قانونی کسانی که اساساً برای دستیابی به اهداف شرکت خود یا سازمان‌های دیگر مرتکب می‌شوند (۲).

بزه‌کاری تسهیلات بانکی (Delinquency of the Banking Facility)

در فرآیند اعطای تسهیلات بانکی، به دلیل وجود منابع رانت، بعضی افراد با بهره‌گیری از روابط خاص و سوءاستفاده از قدرت خود و وابستگان بانفوذشان به بهره‌برداری از امکانات و امتیازات اقتصادی، اجتماعی، اطلاعاتی و رفاهی جامعه می‌پردازند و پدیده‌ای تحت عنوان جباران بانفوذ را به وجود می‌آورند. این افراد که ممکن است از اعضای خانواده یا وابستگان مقامات سیاسی و صاحب نفوذ از هر جناح سیاسی باشند و اکثراً هیچ گرایش سیاسی خاصی هم ندارند، با اعمال نفوذ خود و تحت تأثیر قراردادن دیگران، صاحب تسهیلات بانکی کلان خواهند شد (۳).

مبنای نظری تحقیق فساد مدیران بانکی

امروزه بانکداری یکی از ضرورت‌های اساسی نظام‌های اقتصادی در کشورهای مختلف به شمار می‌رود و فقدان سازوکارهای مناسب برای مقابله با بزه‌کاری مدیران بانکی می‌تواند تبعات سختی برای مدیریت اقتصادی کشورها در پی داشته باشد. به دلیل اهمیت این مسأله، یکی از موضوعاتی که همواره بر وجود آن در محتوای برنامه‌های آموزشی عمومی در مقابله با فساد نظام مدیران بانکی تأکید می‌شود، ترویج و نشر اطلاعات مربوط به برنامه‌های مقابله با فساد است. در واقع مردم باید همیشه از وجود و چگونگی اجرای برنامه‌هایی که در مبارزه با فساد اداری و مالی در جامعه و محیط زندگی‌شان در

کسانی که ممنوعیت‌های کیفری را نقض کرده‌اند، از سوی دیگر، به پیشگیری از ارتکاب مصادیق فساد مالی کمک می‌شود، حتی در سطحی وسیع‌تر انتشار اخبار و اطلاعاتی در رابطه با مراحل تحقیق، تعقیب و صدور احکام کیفری و رسیدگی‌های انتظامی در پرونده‌های فساد می‌تواند کارگشا باشد. انتشار این دسته از اطلاعات مانند انتشار پاسخ‌های کیفری به فساد، ضمن این‌که حاوی پیام‌های بازدارندگی برای مخاطبین آنان است، نشانگر اطلاع مأموران مبارزه با فساد و عزم آنان برای مقابله با این پدیده مخرب نیز می‌باشد.

در مورد تجربیات فراملی مبارزه با فساد نیز باید به این نکته اشاره داشت که با توجه به این واقعیت که فساد اداری و مالی، معضلی جهانی است و کشورهای مختلف جهان، با هر سطح از پیشرفت و توسعه، با آن دست به گریبان هستند، می‌توان از طریق بیان و انتشار تجربیات موفق دیگر کشورها در امر مبارزه با این‌گونه فسادها به راهکارهای جدیدی در این حوزه دست یافت. بیان تجربیات موفق دیگر کشورها و این‌که چگونه توانسته‌اند فساد و جرائم مالی مدیران بانکی را تا حد زیادی کاهش دهند و با آن مقابله مؤثر نمایند، می‌تواند موجب ارتقای اعتماد به نفس عمومی در نزد مردم و خصوصاً کارگزاران بخش عمومی شود. امروزه برخی سازمان‌های بین‌المللی نیز وجود دارند که به شکل تخصصی به موضوع جرائم مالی پرداخته و مجموعه‌های مدونی از راهکارهای مواجهه با فساد را تهیه و تدوین نموده‌اند که انتشار این قبیل از اسناد می‌تواند بسیار مؤثر و راهگشا باشد (۶).

یکی از اسناد مهم جهانی «کنوانسیون مبارزه علیه جرائم سازمان‌یافته فراملی» معروف به کنوانسیون پالرمو مصوب ۲۰۰۰ است. در ماده ۱ این کنوانسیون، هدف از تصویب، پیشگیری و مبارزه مؤثرتر با جرائم سازمان‌یافته فراملی بیان شده است. مفاد و مقررات این کنوانسیون، جنبه اقتصادی و مالی دارند و خواهان این هستند که با جرائمی که به طور مستقیم در پی کسب مال و یا منافع مالی به صورت مستقیم یا غیر مستقیم و برای خود یا دیگری هستند، مبارزه نماید. از آنجا که جرائم مندرج در کنوانسیون مریدا نیز بعضاً جزء جرائم سازمان‌یافته هستند که هدف از ارتکاب آن‌ها کسب سود و

منفعت مالی است، همکاری مؤثر بین دولت‌های عضو به قصد اجرای درست تضمینات و راهکارهای مندرج در کنوانسیون پالرمو می‌تواند در پیشگیری از گونه‌های مختلف فساد مالی و اداری و جرائم سازمان‌یافته مؤثر باشد، البته در سطح منطقه‌ای نیز کنوانسیون‌هایی وجود دارند که از میان آن‌ها می‌توان به «کنوانسیون سازمان همکاری و توسعه اقتصادی»، «کنوانسیون سازمان کشورهای آمریکایی در ممنوعیت فساد مالی مصوب ۱۹۹۶ (OAS: Organization of American States)»، «کنوانسیون مبارزه با فساد کارمندان جوامع اروپایی مصوب ۱۹۹۷» و همچنین «کنوانسیون اتحادیه آفریقا برای پیشگیری و مبارزه با فساد مالی مصوب ۲۰۰۳ (African Union Convention on Preventing and Combating Corruption)» اشاره نمود. جهت‌گیری همه این کنوانسیون‌ها، مبارزه با فساد در تمامی اشکال آن است و بدین‌منظور برای مقابله با فساد، چه در بعد واکنشی آن، یعنی مجازات و چه در بعد کنشی آنکه همان پیشگیری است، برنامه‌هایی را ارائه نموده‌اند. دولت‌های عضو کنوانسیون مریدا باید در جهت مقابله مؤثر با فساد اداری و مالی، با کنوانسیون‌های مربوط به پیشگیری از فساد اداری و مالی همکاری نمایند تا به نحو مؤثرتری بتوانند با این مقوله مقابله نمایند. بند چهارم ماده ۵ کنوانسیون مریدا نیز به جهانی‌شدن بزه‌کاری اقتصادی و جهانی و منطقه‌ای‌شدن سیاست‌های پیشگیری از این جرائم اشاره دارد.

روش تحقیق

تحقیق حاضر از نوع مطالعات و روش توصیفی - تحلیلی است که با نگاهی به کنوانسیون مریدا و سیاست جنایی ایران به بررسی مسأله پیشگیری از بزه‌کاری مدیران بانکی می‌پردازد. بعد از جمع‌آوری اطلاعات تنظیم‌شده از طریق فیش‌برداری و پایگاه داده‌ها و فرم‌های مربوطه، فیش‌ها با توجه به عنوان موضوع در بخش‌های مختلف آورده خواهد شد و تجزیه و تحلیل اطلاعات به صورت توصیفی - تحلیلی انجام خواهد گرفت.

یافته‌های تحقیق؛ راهکارهای پیشگیری از بزه کاری

مدیران بانکی

۱- خصوصی کردن بانک‌ها و تمرکززدایی از بانکداری

دولتی

مدیریت دولتی بانک‌ها موجب می‌شود که سوءاستفاده از مقررات اداری و استخدامی در ساختار اداری کشور گسترش یابد. واقعیت این است که اگر اقتصاد دولتی حاکم باشد، شرایط استخدام به لحاظ توانایی علمی و مدیریتی در بنگاه‌های خصوصی با بنگاه‌های دولتی متفاوت است. به عبارت دیگر، مدیران در بنگاه‌های خصوصی چون یا خود سهامدار هستند و یا از طرف سهامداران حقیقی و صاحبان سرمایه انتخاب شده‌اند، لذا دقت و حساسیت خاصی نسبت به مسئولیت‌های خود دارند و سعی می‌کنند تا استخدام افراد، مبتنی بر شایستگی‌های واقعی و توانایی‌های علمی و مدیریتی باشد، به نحوی که موجب افزایش کارایی و سوددهی شوند، اما تجربه نشان داده است که در سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی، معیارهای دیگری از قبیل خویشاوندی، رفاقت، همشهری‌گرایی و همگرایی‌های سیاسی و حزبی در گزینش و استخدام نیروی انسانی تأثیرگذار هستند. بدیهی است چون گزینش مدیران سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی نیز متأثر از چنین عواملی است، لذا به طور طبیعی بنگاه‌های دولتی دچار سوءمدیریت شده و فساد مالی در آن‌ها گسترش می‌یابد.

استدلال این است که تمرکز فعالیت‌های اداری و اقتصادی توسط دولت و در واقع، دیوان‌سالاری بزرگ دولت، خود عامل افزایش فساد اقتصادی است. لزوم گرفتن موافقت اصولی در طرح‌ها و فعالیت‌های اقتصادی، تولیدی، بازرگانی، کشاورزی و خدماتی از وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی، زمینه افزایش رشوه‌دهی و رشوه‌گیری در ساخت اداری دولت و در جامعه می‌باشد، در صورتی که اگر دولت کوچک شود و خصوصی سازی به نتیجه برسد و دولت نقش نظارتی در امور را به عهده بگیرد، آنگاه می‌توان انتظار داشت که دریافت رشوه و پورسانت که در بانک‌های دولتی به شدت رواج یافته است، به تدریج کاهش باید و از بین برود (۷).

۲- پیش‌بینی و اعمال ضمانت اجرای تنبیهی

به منظور مبارزه با فساد اداری و مالی مدیران بانکی، پیشنهادی از سوی صاحب‌نظران مطرح می‌شود که روش تنبیه است. تنبیه و برخورد با متخلفان، البته می‌تواند از سطوح پایین و کم شروع و به تناسب میزان و مقدار فساد، به تنبیهات شدید منتهی شود، اما آنچه اهمیت دارد، این است که در اجرای مقررات تنبیهی، اگر اعمال نفوذ شود، یعنی برای تخلفات جزئی شدت به خرج داده شود، اما برای سوءاستفاده‌های کلان شدت در تنبیه نباشد و در واقع بین کارکنان با مدیران تبعیض روا داشته شود، روش تنبیه به تدریج تأثیرگذاری خود را از دست خواهد داد، البته کارآمدی روش تنبیه در صورتی است که زمینه‌های فساد مالی به حداقل کاهش یافته باشد و وضع همین مقررات، خود زمینه تبعیض و فساد را فراهم نکند. به عنوان مثال وقتی سطح دستمزد در بخش دولتی و خصوصی بسیار متفاوت است، کارمندان و مدیران بانک‌های دولتی به سمت فساد مالی کشیده می‌شوند یا اگر در بخش دولتی تفاوت دستمزد و دریافتی کارکنان نسبت به دستمزد و دریافتی مدیران فاصله زیادی داشته باشد، فساد مالی و اداری مدیران بانکی، یعنی گسترش رشوه و پورسانت با کلاهبرداری در خریدهای دولتی و فاکتورسازی‌ها از جمله پیامدهای مورد انتظار است که مقابله با ریشه‌های فساد را با مشکل رو به رو می‌کند (۸).

البته صاحب‌نظران برای مقابله با فساد مالی و اداری روش‌های دیگری را نیز مورد توجه قرار می‌دهند که از جمله روش‌های اخلاقی است، یعنی می‌توان در مواردی با تبلیغ باورهای معنوی و ویژگی‌های اخلاقی انسانی و با اشاره به مذموم بودن پدیده فساد مالی تا حدودی جلوی فساد مالی و سوءاستفاده از قوانین و مقررات به نفع خود، دوستان و اطرافیان را در ادارات و نهادهای دولتی گرفت، اما موفقیت رویکرد اخلاقی، مستلزم پایبندی مقامات و مدیران ارشد سیاسی و اجرایی به اخلاق در مدیریت سیاسی و مالی است، به نحوی که برای تثبیت قدرت خود و افزایش ثروت به فساد ترغیب نشوند (۹).

۳- ارتقای آگاهی‌های عمومی در پیشگیری از سوء استفاده مدیران بانکی

برنامه‌های آموزشی باید متضمن اطلاعات دقیقی درباره ماهیت گونه‌های متنوع فساد اداری و مالی، هزینه‌های ارتکاب آن‌ها، شیوه وقوع و گزارش آن‌ها و قوانین ناظر بر روند مقابله با آن‌ها باشند. فقر، بهداشت ضعیف، میزان پایین امید به زندگی، توزیع نابرابر درآمد و ثروت، میزان رشد پایین و حتی منفی اقتصادی برای برخی از کشورها و شکست برنامه‌های توسعه‌ای آنان تنها بخشی از پیامدهای نامطلوب فساد هستند (۱۰).

اثر مخرب وقوع فساد مالی بانکی را شاید بتوان در جرم سوءاستفاده از وظایف و موقعیت‌های شغلی مدیران بانکی دید. به این دلیل که این جرم در نهایت می‌تواند به بهای سلب اعتماد عمومی از حاکمیت سیاسی که ضرری گزاف برای دولت‌مردان محسوب می‌گردد، تمام شود و این بزرگ‌ترین و سهمگین‌ترین خسارت ناشی از ارتکاب فساد اداری و مالی است (۱۱).

به منظور افزایش مشارکت مردم در فرآیند مقابله با مظاهر فساد مالی و جلب نظر آنان برای این مشارکت، بهتر است برای اعضای جامعه ثابت شود که فساد، امری کاملاً زیان‌بار و نامطلوب است. این موضوع در مواردی که مردم با دولت تعامل بیشتری دارند، بیشتر نمایان است. از این رو آشنایی آنان با زیان‌های فساد، اهمیت زیادی دارد. بدین ترتیب مردم باید از نحوه و چگونگی اجرای برنامه‌های مبارزه با فساد مالی و اداری آگاه باشند تا بتوانند در برنامه‌های پیشگیری از فساد همکاری نمایند. به همین دلیل باید اطلاعات مربوط به چگونگی مشارکت مردم با نهادهای مبارزه با فساد مانند آگاهی‌سازی برای برقراری ارتباط تلفنی با نهادهای مقابله با فساد اعلام شود.

باید اضافه کنیم که اساساً آگاه‌سازی عمومی از مصادیق پیشگیری اولیه است. بسیاری از مردم به دلیل ناآگاهی نسبت به الگوهای جرم یا انحراف، آماج بزه‌دیدگی قرار می‌گیرند و نسبت به عوامل زمینه‌ساز خطر ارتکاب فساد مالی و اداری نیز آشنایی کافی ندارند و عوامل حمایتی در برابر مصادیق فساد

مالی و اداری را هم به خوبی نمی‌شناسند. این آگاه‌سازی شامل ارائه اطلاعات در مورد عوامل خطر ناظر بر وقوع فساد مالی و اداری، آثار و عواقب آن و راه‌های پیشگیری و محافظت در برابر آن می‌باشد (۱۲).

به نظر می‌رسد شناساندن ماهیت فساد، هزینه‌های فساد، برنامه‌های مقابله با فساد، پاسخ‌های کیفری به فساد و تجربیات فراملی می‌بایست در یک برنامه آموزش عمومی مؤثر در مقابله و پیشگیری از فساد لحاظ شود. مواردی که حداقل اطلاعات لازم در خصوص فساد را در اختیار مردم می‌گذارد و آنان را در مقابله با فساد تجهیز می‌کند. افزودنی است که جوامع گوناگون بر حسب نگرش‌ها و برداشت‌های خود تعاریف متعددی از فساد مالی و اداری ارائه داده‌اند، اما در سطح ملی و برای این‌که مردم و خصوصاً کارگزاران بخش عمومی، تصویر و درک روشنی از فساد داشته باشند، می‌بایست در محتوای برنامه‌های آموزشی عمومی، فصلی را به ماهیت فساد و نحوه ارتکاب آن اختصاص داد، خصوصاً این مسأله درباره کارگزاران بخش عمومی اهمیتی دوچندان می‌یابد، چراکه آنان، همواره و به واسطه ماهیت فعالیتشان در بخش عمومی، در معرض ارتکاب فساد قرار دارند، لذا می‌بایست در طی یک برنامه آموزشی خاص، به درک روشنی از این مسأله برسند. فساد، اصولاً در لغت به معنای تباهی، زیان، بدکاری، کردار ناشایست و... است (۱۳)، اما در هر صورت می‌توان آن را «بهره‌برداری نادرست از جایگاه‌های دولتی برای برآوردن منافع شخصی» دانست (۱۴).

اساساً با شناخت ماهیت فساد می‌توان راه‌های پیشگیری از آن را نیز به مردم آموزش داد. بدین ترتیب برای این‌که برنامه‌های آموزشی مقابله با فساد بتوانند به هدف اصلی خود که مقابله و پیشگیری از فساد مالی و اداری است، برسند، لازم است پدیده فساد، به دقت و به نحو احسن به مردم شناسانده شود. در این‌که فساد، بسیار نامطلوب است و هزینه‌های مستقیم و غیر مستقیم سنگینی را بر جامعه تحمیل می‌کند، اتفاق نظر وجود دارد. برای جلب پشتیبانی عمومی می‌بایست برای اعضای جامعه مدنی ثابت شود که فساد اداری و مالی، امری مضر و نامطلوب است. باید این واقعیت که فساد، موجب

ضرر به جامعه می شود و تنها افراد کمی را منتفع می سازد، برای عموم مردم اثبات شود و مردم باید بدانند که شاید با ارتکاب رفتاری فاسد، اندکی منتفع شوند، اما در نهایت این خود آن ها هستند که ضرر بیشتری را متحمل می شوند.

پیشگیری وضعی از بزه کاری مدیران بانکی در قبال تسهیلات مالی

پیشگیری وضعی به مجموعه اقداماتی گفته می شود که در جهت تسلط بر محیط و اوضاع پیرامونی مشرف بر جرم و نیز مهار آن انجام می شود تا از این طریق افراد یا آماج ها را از بزه دیدگی محافظت نماید. به عبارت دیگر پیشگیری وضعی شامل مجموعه اقدام ها و تدابیری است که به سمت تسلط بر شرایط پیرامونی جرم و مهار آن متمایل است. این امر از یکسو از طریق کاهش وضعیت های ماقبل بزه کاری، یعنی وضعیت های پیش جنایی که وقوع جرم را مساعد و تسهیل می کند و از سوی دیگر با افزایش خطر شناسایی و احتمال دستگیری بزه کاران انجام می شود (۱۵).

در پیشگیری وضعی از جرم به جای مقابله با انگیزه ارتکاب جرم، سعی در بستن راه های دستیابی مرتکب به موضوع جرم و افزودن زحمت و خطر ارتکاب جرم و کم فایده کردن آن برای مرتکب می شود (۱۶). پیشگیری مزبور با به کارگیری اقدامات و روش هایی که دربرگیرنده مدیریت و طراحی محیط، نشانه رفتن شکل ویژه ای از جرم و افزایش خطرات ناشی از اقدام به ارتکاب جرم است، از وقوع جرم جلوگیری می کند (۱۷).

پیشگیری وضعی برخلاف پیشگیری اجتماعی، مبتنی بر تقویت ارزش های جامعه، متعالی کردن نهادهای آن و بررسی ریشه های بزه کاری و قطع آن نیست، بلکه به طور ساده بر کاهش فرصت ها و موقعیت های ارتکاب جرم تکیه دارد. در واقع به جای پرداختن به انگیزه و نیات درونی افراد که تغییر آن ها دشوار می باشد، سعی دارد به راه های دستیابی مرتکب به موضوع جرم یا بزه دیده و افزایش زحمت و خطر برای مرتکب بپردازد تا از این رهگذر راهکاری عملی برای پیشگیری از وقوع جرم ارائه نماید.

ترویج بانکداری مجازی و بانکداری الکترونیک

بانکداری الکترونیک (E-Banking) نسلی از بانکداری مدرن است که با در نظر گرفتن اهداف و مقتضیات زمان، خدمات مزبور را با استفاده از فناوری های نوین ارائه می دهد. نسل جدید بانکداری تلاش می کند تا شهروندان و استفاده کنندگان از خدمات را تشویق نماید که بخش قابل توجهی از فعالیت های سابق خود را از طریق سیستم های مخابراتی، شبکه های اینترنتی و وسایل الکترونیکی و رایانه ای به انجام رسانند. بانکداری الکترونیک در کشورهای گوناگون سبب شده است تا خدماتی مانند باز کردن حساب، انتقال وجه، خدمات پرداخت، خرید الکترونیکی و... به صورت آنلاین ارائه شود. یک تعریف ساده از بانکداری الکترونیک می تواند استفاده از ابزارهای الکترونیکی برای انجام فرآیند بانکی باشد (۱۸). برای مثال استفاده از ATM، POS و ارائه خدماتی نظیر تلفن بانک، استفاده از کارت های اعتباری، کارت های هوشمند و اینترنت بانک از مصادیق بانکداری الکترونیک است (۱۹).

در کنار مفهوم بانکداری الکترونیک، اصطلاح دیگری در ادبیات مربوط به این حوزه وارد شده است که «بانکداری مجازی» نام گرفته است. منظور از بانک مجازی، بانک های موجود که از اینترنت یا سایر ابزارهای الکترونیکی به عنوان یک شیوه جایگزین برای ارائه خدمات به مشتریان استفاده می کنند، نیست، بلکه اشاره به بانک های مستقلی است که فعالیت های خود را به طور کامل در فضای مجازی انجام می دهند (در مقایسه با بانک های فیزیکی که در ساختمان ها با پیشخوان ها و دفاتر کار می کنند). بانکداری مجازی در واقع نشان دهنده وضعیت نهایی تعادل تکنولوژی در بانکداری است. به طور کلی آخرین مدل بانکداری که جایگزین بانک های سنتی شده و به صورت کاملاً اینترنتی و بدون شعبه فعالیت می نماید (۲۰)، این است که بانکداری به عنوان یک صنعت از حضور فیزیکی و مقیاس دفاتر به عنوان پارامترهای سنجش توانایی یک بانک فراتر رفته و با کنارزدن محدودیت های زمانی و مکانی به طور «همیشگی» فعالیت می نماید.

بانک‌های مجازی فعالیت‌های مشابه و ویژگی‌های مشابه خدمات بانکداری اینترنتی که توسط بانک‌های فیزیکی ارائه می‌شود را دارا هستند. به عنوان مثال بانک‌های مجازی اجازه دسترسی بیست و چهار ساعته به حساب‌های بانکی و کنترل بیشتر بر انتقال پول، به ویژه در مورد تراکنش‌های بین‌المللی را فراهم می‌کنند. این بانک‌ها به موجب روش‌های متداول خود در به کارگیری اینترنت، سبب کاهش هزینه‌های اضافه و دسترسی آسان به مشتریان بالقوه در سطح جهانی می‌شوند. همچنانکه اینترنت به محدودیت‌های فیزیکی غلبه می‌کند، امکان جذب مشتریان بین‌المللی برای بانک‌های مجازی نیز آسان‌تر می‌شود. بانکداری مجازی، نتیجه پدیده بانکداری الکترونیک است - که خود عبارت است از استفاده از تکنولوژی برای ارائه خدمات مالی به مشتریان - و سیستمی است که فاقد هرگونه شعبه و به تعبیری، المان فیزیکی جهت انجام امور بانکی است، اگرچه در بانکداری الکترونیک تلاش بر این است که حجم بیشتری از ارائه خدمات به مراجعات غیر حضوری و از طریق نت بانک، موبایل بانک و... انجام شود، اما واقعیت این است که همچنان بخش قابل توجهی از فعالیت‌ها در شعبه‌های فیزیکی بانک و از طریق کارمندان و افراد صورت می‌گیرد. در واقع بانک الکترونیک تلاش کرده است تا محتوا و خدمات سابق را در قالب‌های نوین و با استفاده از ظرفیت‌های روز ارائه کند. حال آنکه بانکداری مجازی نهادی است، اساساً شکل گرفته در فضای سایبر که علاوه بر استفاده از فناوری اطلاعات در زمینه ارائه خدمات - چنانچه مشابه آن در بانکداری الکترونیک صورت می‌پذیرد - در حوزه ساختار و تشکیلات نیز با توسل به ابزارهای الکترونیکی به حذف واسطه‌های فیزیکی اعم از شعبات و کارمندان و... روی آورده است.

این نوع بانکداری در واقع از حیث خدمات و ماهیت فعالیت، تفاوت چندانی با بانکداری معمولی ندارد. تنها تفاوت این است که در بانکداری مجازی کلیه مراحل اجرایی با استفاده از تجهیزات فناوری اطلاعات انجام می‌پذیرد، اگرچه مسائل امنیتی پیش‌بینی‌شده در عملیات بانک مجازی مشابه بانک‌های سنتی است که به ارائه خدمات بانکداری اینترنتی

می‌پرداختند، اما باید توجه کرد که بانک‌های مجازی یک ماهیت مستقل دارند. از این رو مجازی‌ساختن سیستم بانکداری می‌تواند تبعات گوناگونی به همراه داشته باشد. طبعاً به دلیل گستردگی عرصه کاری و فعالیت‌های برون مرزی که توانسته است به عنوان یک نقطه مثبت، سیستم بانکداری را از محدودیت زمان و مکان رها کند، این پیامدها در ابعاد وسیع رخ می‌دهد و به صورت نتایج مثبت و منفی می‌تواند اقتصاد کلان و دیگر نهادهای یک کشور را تحت تأثیر قرار دهد.

نتیجه‌گیری

بر مبنای نتایج تحقیق، تمرکززدایی از بانک‌ها گامی برای مقابله با فساد و دوری از بزه‌کاری است. مهم‌تر این‌که به دلیل نقش داشتن منافع عمومی و خصوصی شهروندی، رقابت بانک‌ها برای ارائه خدمات و تسهیلات مالی به شهروندان سرعت بیشتری به خود می‌گیرد و این امر به معنای در نظر گرفتن حقوق اقتصادی - اجتماعی شهروندان محسوب می‌شود، به علاوه رقابت برای ارائه خدمات می‌تواند از حیث سلبی، مانع گسترش بزه‌کاری مدیران بانکی گردد. راه دیگر برای مقابله با فساد مدیران بانکی فاصله گرفتن از روش‌های سنتی و ترویج روش‌های نوین بانکداری است.

امروزه گسترش استفاده از اینترنت و فناوری‌های مربوط به آن، همه حوزه‌های تجارت و کسب و کار را تحت تأثیر قرار داده است. یکی از حوزه‌هایی که بیشترین تحولات را تجربه کرده، صنعت بانکداری است. بانک‌ها به عنوان واسطه‌های قابل اعتماد تراکنش‌های الکترونیک، تغییرات چشم‌گیری کرده‌اند تا بتوانند نقش خود را در مبادلات جهانی و تجارت الکترونیک حفظ کنند.

فاصله گرفتن از بسترهای سنتی بانکداری، ابزارهای مالی متداول در آن‌ها و پرداخت به شیوه‌های مبتنی بر چنین بسترهایی سبب ظهور نهادهای نوینی شده که هر یک از آن‌ها مسائل و بحث‌های جدیدی را پیش کشیده است. بانکداری سنتی، سیستمی مبتنی بر ارائه خدمات به طور حضوری و از طریق شعبات فیزیکی بود. تکنولوژی جدید، سیستم سنتی را بر آن داشت تا جهت پاسخگویی به نیازهای فزاینده، مدیریت

تراکنش های متعدد و ارائه خدمات متنوع، جلوگیری از اتلاف وقت، کاهش هزینه های بانکداری و هزینه های نهایی استفاده کنندگان خدمات، جلب رضایت شهروندان و نهایتاً سودآوری بیشتر به استفاده گسترده از آن رو بیاورد.

References

1. Zeraat A. Economic criminal law. 2nd ed. Tehran: Jangal Publications: Javadaneh; 2016. p.12.
2. Mirsaeedi SM, Zamani M. Economic crime; Definition or Criterion. *Journal of Criminal Law Research* 2013; 2(4): 167-199.
3. Raminpour S, Ghanbari P. A Study of Virtual Banking in the Iranian Legal System. *Journal of Legal and Financial Knowledge* 2017; 1(1): 37-47.
4. Sabooripour M, Torkashvand E. Money Laundering in the Context of Virtual Banking, Criminal Policy against Economic Crime by Dr.Amir Hassan Niazpour. 1st ed. Tehran: Mizan Legal Foundation; 2018. p.281.
5. Dehestani H. Prevention of financial crimes of bank employees in the Iranian banking system. Master Thesis. Taft: Criminal Law and Criminology, Islamic Azad University, Taft Branch; 2015. p.29.
6. Jafari AR. Administrative and financial corruption in the banking system: According to the job position and Merida Convention. 1st ed. Tehran: Jangal Publications; 2016. p.109.
7. Masoumi SM. Social Prevention of Corruption. *Legal Journal of Justice* 2002; 71(61): 25-56.
8. Sohrabloo P. Between the press Freedom and economic Corruption and prevention and Confrontation. *Journal of Crime Prevention Studies* 2009; 7(4): 119-130.
9. Zarei H. Situational and Social Prevention of Crimes of Financial abuse of Employees and Banking Officials. Master Thesis. Criminal Law and Criminology. Tehran: Payame Noor University; 2006. p.85.
10. Gassen R. Theoretical criminology. Translated by Keynia M. Tehran: Majd Publications; 2013. p.46.
11. Najafi Aberandabadi AH. Lectures on Criminal Sociology. Tehran: Faculty of Law, Shahid Beheshti University; 2005. p.38.
12. Rose Ekraman S. Government, Corruption and Social Opportunities. Translated by Raghfar H. 1st ed. Tehran: Naghsh-o-Negar Publications; 2003. p.72.
13. Moein M. Moein Persian culture. Tehran: Samen Publisher; 2005. p.106.
14. Mohammad Nasl GH-R. Scientific-Applied Workshop on Crime Prevention and Social Injury Management. 1st ed. Tehran: Mizan Publications; 2012. p.122.
15. Kordloo MR. Corruption. *Auditing Knowledge* 2005; 29(15): 53-61.
16. Vinod T. Quality of growth. 7th ed. London: Oxford University Press; 2000. p.100.
17. Khosrowshahi GH, Mansouri H. Early prevention of delinquency with a family-oriented approach. *Quarterly Journal of Crime Prevention Studies* 2010; 5(16): 7-26.
18. Mirmohammad Sadeghi M. Crime Prevention. *Journal of Social Security Studies* 2003; 6(2): 3-42.
19. Saffari A. Theoretical foundations of situational prevention. *Journal of Legal Research* 2001; 1(33-34): 268-308.
20. Daniali GH. E-money Laundering Prevention. *New Marketing Research Journal* 2014; 1(7): 1-14.
21. Abraham A. The Regulation of Virtual Banks: A Study of the Hong Kong Perspective. *Journal of Internet Law* 2007; 1(3): 1-32.
22. Shahin A, Sanayei A, Salimian H. Analysis of Factors Affecting the Acceptance of Virtual Banking as a New Generation of Electronic Banking with a Case Study on Electronic Citizens. *Quarterly Journal of Modern Marketing Research* 2013; 3(3): 1-20.
23. Raminpour S, Ghanbari P. A Study of Virtual Banking in the Iranian Legal System. *Journal of Legal and Financial Knowledge* 2017; 1(1): 37-47.
24. Sabooripour M, Torkashvand E. Money Laundering in the Context of Virtual Banking, Criminal Policy against Economic Crime by Dr.Amir Hassan Niazpour. 1st ed. Tehran: Mizan Legal Foundation; 2019. p.281.